

Keuzehulpdeel Onrustig, opstandig of agressief gedrag

Zijn er signalen die zouden kunnen wijzen op onrustig, opstandig of agressief gedrag? (6.1)

NEE

Ga verder naar andere thema's van de keuzehulp

↓ JA

Zijn er signalen voor onveiligheid / agressie? (6.2)

JA

Bekijk OOK het keuzehulpdeel kindveiligheid en gezinsbelasting

↓ NEE

Zijn deze problemen licht tot matig? (6.3)

NEE
ernstig

Is er naast deze problemen sprake van (6.4)

- herhaalde aanmelding
- ingrijpende gebeurtenissen / trauma
- andere problemen
- schoolverzuim
- politiecontact

JA

Maak samen met gezin en GZ/OG een verklarende analyse. Start in overleg zo nodig al met onderstaande hulp tijdens wachtlijst / diagnostiekfase (bij vermoeden van ADHD, PTSS of ASS).

Beïnvloedende factoren

Onderdelen van effectieve hulp (inhoud/vormgeving)

NEE

Interventies

Zijn er in het gezin (beginnende) negatieve interacties? (6.5)

Werk via ouders/gezin (opvoedondersteuning):

- Psycho-educatie
- Opvoedingsvaardigheden versterken (dagritme/routine, bekrachtiging, instrueren concreet positief gedrag, niet reageren, balans tussen begrenzen en aanmoedigen)
- Bevorderen positieve gezinsrelaties
- Oplossen van problemen van ouders die opvoeden in de weg staan
- Vergroten van probleemoplossende vaardigheden van alle gezinsleden

VIPP-SD (0-6), Incredible Years (3-7), PCIT (2-7), BPTG (4-12), Minder boos en opstandig (8-12), MDFT (12-19), MST (12-18), Praten met kinderen (10-15)
Basic Trust (2-12), STOP4-7 (4-7), PMTO (4-12), SNAP (6-12) (voor jongens), Triple P (0-16), FAST (12-18), OLG (12-18), RGT (11-18)

Zijn er problemen op school rond concentreren, leren of in contact met leerkracht en/of leerlingen? (6.6)

Ondersteun leerkrachten:

- Psycho-educatie
- Positief pedagogisch klimaat in de klas versterken d.m.v. voorspelbare regels en dagritme/routine, bekrachtiging, instrueren concreet positief gedrag, minimaliseren van aandacht voor ongewenst gedrag (DRO), balans tussen begrenzen en aanmoedigen
- Doelen stellen en monitoren

PAD (4-12), Kanjertraining (4-16)
Levensvaardigheden (13-17), STOP (4-7) (leerkrachttraining), Vreedzame school (4-12), Druk in de klas (6-12)

Ervaart het kind moeite met het hanteren van (6.7):

- boosheid
- probleemoplossing
- sociaal contact
- negatieve overtuigingen over zichzelf, de ander en de wereld (12+)

Kindtraining op maat (vanaf 8-18+ jaar):

- Boosheidsketen herkennen
- Tijdig ombuigen van boosheid
- Vergroten van oplossingsvaardigheden
- Vergroten sociale vaardigheden (zie keuzehulp sociale vaardigheden)
- Cognitieve gedragstherapie (vanaf 12 jaar bij ernstige problemen)

Kanjertraining (4-16), Minder boos en opstandig (8-12), Alles Kidzzz (9-12), ART (12-23)
STOP (4-7), Agressieregulatie op Maat Jeugd (12-16), Alleen jij bepaalt wie je bent (12-18), Sociale vaardigheden op maat (15-21), TOOLS4U (12-24)

Indien er binnen 8-12 weken geen sprake is van verbetering van de problemen, start dan met het maken van een verklarende analyse (6.8)

Vuistregels onrustig, opstandig of agressief gedrag⁸

- Werk in de aanpak van onrustig, opstandig of agressief gedrag bij kinderen van 2 tot 7 jaar vooral met ouders. Zij kunnen hun kind het beste helpen. Bij onvoldoende resultaten of als sprake is van een specifieke hulpvraag van het kind, werk vanaf 8 jaar dan ook apart met het kind. Werk bij jongeren vanaf 12 jaar zowel individueel met de jeugdige als met het hele gezin. Zorg altijd voor zorg op maat.
- Er zijn verschillende factoren van invloed op het ontstaan en voortbestaan van onrustig, opstandig of agressief gedrag. Dit kunnen zowel factoren zijn bij het kind, in de interactie tussen ouders en kind of in de schoolsituatie. Kinderen met onrustig, opstandig of agressief gedrag en hun ouders ervaren veel afwijzing. Toon begrip voor het kind en voor de ouders en besteed veel aandacht aan het ontschuldigen van zowel kind als ouders. Geef uitleg over de invloed van kind- en omgevingsfactoren.
- Bij kinderen met onrustig, opstandig of agressief gedrag, ligt veelvuldig corrigeren op de loer. Benadruk dat een optimaal opgroei-klimaat vraagt om veel meer bekrachtiging dan correctie. Geef 5 complimenten tegenover 1 correctie. Ondersteun ouders hierin, omdat dit veel van ouders vraagt.
- Onrustig, opstandig of agressief gedrag kan samenhangen met verschillende andere kind- en gezinsproblemen, zoals met somber gedrag, of met trauma's of toxische stress. Het is belangrijk om deze in samenhang te behandelen. Vaak heeft het gezin èn behoefte aan ondersteuning bij de opvoeding gericht op het verminderen van het onrustig, opstandig of agressief gedrag, èn behoefte aan ondersteuning bij onderliggende verklarende factoren die mede bijdragen aan het voortbestaan van het gedrag.
- Doe geen uitspraken over diagnoses of voorkeursbehandeling. Dit vereist zorgvuldige diagnostiek.
- Bij een diagnose ADHD heeft het de voorkeur om te starten met een oudertraining. Daarvan zijn de effecten het grootst. Monitor de voortgang van deze interventie. Periodieke controles en herdiagnostiek zijn noodzakelijk om begeleiding goed te laten aansluiten bij situatie van kind, gezin en school.
- Praat niet over ADHD alsof het een hersenprobleem is. Het is een beschrijving en geen oorzaak van gedrag. Hier zijn veel misverstanden over.
- Vraag oordeelloos naar eventueel gebruik van medicatie. Laat medicatiebeleid over aan de (huis-)arts en geef hierin geen adviezen.
- Zorg in de zorg voor kinderen met onrustig, opstandig of agressief gedrag voor een doorgaande lijn in het contact met ouders en kinderen en voor zo min mogelijk breuken en overdracht.